

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia I.II - Cod. Ettenheim-Münster 290

[S.l.], [Anfang 18. Jahrh.]

Caput primum

[urn:nbn:de:bsz:31-130078](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130078)

bonum est id quod omnia appetunt. ~ Unum quodque enim
naturaliter appetit, hoc est quod visum est illud quod sibi querit;
conuenit enim id solum quod proficit.

Quaestio. Non omnia appetunt bonum v. g. quod
bonum non est bonum, ergo bonum non est bonum.

Respondeo. Nemo igitur. Cum enim dicitur bonum, quod omnia app
petunt, ferunt illud est, nil appetit a nobis, nisi illud sit
bonum, non v. nil est bonum nisi illud, ab omnibus appetatur;
unde licet non appetatur ab homine, appetitur tamen ab equo.

Quaestio. Quid sit appetitus ille, quo res
quaelibet in bonum suum fertur?

Respondeo. Esse passionem quandam omnibus animalibus inueniendam
in bonum suum appetendam.

Quaestio. Quotuplex sit?

Respondeo. Triplex in scholis descripti solet. naturalis, sensitivus
et ratio.

Appetitus naturalis est insula rei cuiuslibet ad bonum
suum passio. ~ Haec passio a pluribus lib
pluribusque partibus habetur in rebus sensu deditibus, unde

plantas quodam humidis locis; quodam frigidioribus aut lapideis
delectari dicitur. In his loquendi modis in notis. nota phoribus
ab hominum indole translatas.

¶ appetitus ferribilis est appetitio in bonum ferribile
h. e. in bonum, quod ferre aliquo extorreo percipitur.

¶ appetitus rationalis nuncupatur volubilis.

Q. 4to. Quotuplex est bonum relativum seu
conveniens alteri, cuiusque perfectum?

R. duplex, npe bonum per separationem, seu suum bonum
et bonum per participationem.

¶ Bonum per separationem unicum est, npe Deus, qui solus
prope loquendo bonus est, ut ait Socrates Lucretius &c.
¶ Raro bonus nisi solus Deus.

¶ Bonum per participationem est quodlibet bonum creatum.

Q. 3to. Quotuplex sit bonum creatum si
per participationem?

R. bonum creatum in ordine naturali dividitur in bona propria
huiusmodi s. sanitas, robur, fortitudo.

2do. s. bona accidentalia, ut sunt scientia et virtus, et in
bona fortitudo, s. domus, luxuria, penuria &c.

3.
Dicitur Edo. In bonum honestum iucundum
et utile, quia quiddam appetitur, appetitur et quod utile,
et quod iucundum, et quod honestum.

Q. Pro. Quid sit bonum utile?

R. Epe illud, quod alterius gratia ex parte dicitur et si quod
ipse ad idem appetendum et procurandum gaudet; sic ut
potius amara utilis ad sanitatem recuperandam.

Q. Temo. Quid sit bonum iucundum?

R. Epe illud, quod delectat, et suaviter afficit. sic
alios delectantur ludi et spectacula, alios virtutes lib,
valeant radium et virtutem pacis.

Q. Quarto. Quid sit bonum honestum?

R. Epe illud, quod iuxta rationis regulas congruit et
ordini spectantur, et sic est virtus omnis et probitas.

Q. Quinto. An bonum utile, iucundum
et honestum sint eiusdem generis diverso
et distincto realiter specie?

R. Negative, quia saepe idem bonum, utile

concordant et honoratum ē, v. g. cuncta integritas et
cuncta virtus.

Solent huius quæri, an nil ē volubile ppriè
appetibile, nisi idem appareat bonum, seu an volentes
ppriè appetere malum, quia malum, seu quia malum ē.
Ad hæc satis quæstioni sit.

Conclusio hæc.

Voluntas non potest appetere malum
quod malum.

Probatur Propositio.

Malum quod malum, seu pura malitia obiecti
non potest esse notitium amoris, ergo malum quod malum non
potest appeti.

Probatur antea. Notitium formale odij, non potest esse notitium
formale amoris, id malum quod malum ē notitium formale
odij, ergo non potest esse notitium formale amoris.

Probatur nunc. Actus spiritus diversi habent notitiam
specie diversa. Amor et odium sunt actus spiritus diversi, ergo

6.
habet notitiam specie diversa, ergo non habet eandem, ergo quod est
notitiam odij, non potest esse notitiam amoris, quod in malum que
malum habet notitiam odij, patet, quia si quis volentes
non appetit, nisi id, quod sibi conveniens est, si nil
odit, aut fugit, nisi quod sibi disconveniens aut ei
apparet.

Confirmatur hoc paritate actus, non potest
aperiri falso qua falso, seu qua falsum est, ergo nec
volentes amore malum, que malum, seu qua malum est.
Sicdem rationibus patet volentes non posse odire bonum
que bonum.

Solvantur obiectiones.

Nota 1mo. Avari a nobis saepe malum,
quia nobis bonum apparet, scilicet, quia utile sibi
dum est, aut se paratur; unde quibus amarus malum
accipitur, specie boni: hinc de conantibus, dicitur peccatis ignorans.

Nota 2do. Malum alterius saepe nobis
apparere bonum videtur, eo quod alteri optando
malum propriam nostram explamus. si inimico optatur
malum, aut aliquid malum quodcumque.

Nota s^o. Nos in nobis p^o optere
malum, id malum in peditum majoris mali, et effuger
bonam res pecta majoris mali: sic damnabi appetunt
et nihilationem; quia annihilati in p^o vultu acerbissimos
inferi dolores ac cruciatus quos apprehendunt ut major
malum quam p^o p^o fieri destructionem: Ex his solas
duo sequentes oblationes. *plaj.*

Obijeris imo. Fecit p^ohibet ac anetur
petun ergo p^o anari petun.
R. concedo talia.

Quis. Potest anari malum quia malum.
R. R. ego effugam. Quia in anari petun, apparet
bonum, sic fieri anari querbum, quia utile; in peditum
reoluphabet, ut fuerit in peditum ex plabias.

Quis. Id est, sub nulla rase in bonum,
ergo sub nulla rase boni p^o anari, ergo si anatur,
anatur quia nglan.
R. Ergo anatur. sub nulla rase in bonum nona quid
anatur. bonum apparet ergo anatur. Ergo effugit.
sub nulla rase boni veri boni veri anari p^o quid

effugam. sub nuda rōe boni apperebit negō effugam. 7.

Itaq̄ quamvis p̄ta p̄ se et in se boni fci boni
hoīs p̄ h̄i sub aliqua rōe appereat bonum, & quidem
honestum, & utile et iucundum.

Sicut Nil utile & iucundum ē, nisi idea sit
honestum, ergo si p̄ta sub nuda rōe p̄t appereat hoc,
utrum, sub nuda rōe em̄ p̄t appereat utile & iucundum.

R. Subq̄o aut̄. Nihil ē utile & iucundum in
se breuiat aut̄, nil apparet utile & iucundum, nisi
idem sit honestum negō aut̄ et effugam.

Sicut nuda sit utilitas, & iucunditas, ubi ad
honestas, sope h̄i apparet utilitas & iucunditas em̄
in ijs, qui maxime deducunt.

Sicut. Qui amat nalam nuda sp̄e boni aliter
amat nalam que nalam, & multi amant nalam, nuda
sp̄e boni aliter, ergo. et.

R. P̄d. in. S. Augustinus. in q̄p̄sioribus suis
suasit se furatum pona nuda sp̄e boni aliter,
ergo amant nalam nuda sp̄e boni d̄ceptum.

Ri solgo artas. Nulla sp̄e boni honoris aut utilitatis
quod art. iuvandi nego art. et effan.

Piles. Peccare ex malitia & amore malum,
quia malum, & multi peccant ex malitia, q̄o amant
malum quia malum.

Ri nego mag. Peccare ^{veris} ex malitia n̄ & amore malum,
quia malum & id est ordinare malitiam ad propriam salutem,
satisfactionem, et repletionem satisfactoris. Peccare
peccare deliberate sine ignorantia. e.

Obijues Et ad. Voluntas est libera in
malum, ergo potest idem, sicut odium, ira et amor.

Ri concedo liban. Non erit nego prope amari malum,
& nego bene prope amari, quod in eo nulla cognoscitur
bonitas, quia bene dea notitiam amandi.

Involabit imo. Voluntas est in libera
in malum quia malum, ergo potest in amore malum quia malum.

Ri solgo artas. Est libera libere operabilis
et sp̄e finalitatis nego artas. Est libera libere operabilis
dictionis et exercitij quod artas. et nego effan.

9.
Libertas contrarietatis seu specificationis & potentes
ponendi. Duos alios contrarios iura idem alium v. g.
animum et odium, hanc enim auctoritas iura naturam quae
malum.

Libertas gradationis seu exercitii est potentes
ponendi aliquam aliam, et illam committendi. hanc
habet voluntas iura naturam quae malum, quia potest succedere
potest potius odium eius, et ab hoc odio abstinere.

Parabitis 1to. Propium alteri optare malum
quia malum, v. g. nocere inimico, quod ipsum appetere malum
quia malum.

2° Parabitis alteri optare malum, quia malum
illi quod alteri. quia malum mihi neque alteri est esse.

Quando malum alterius redundat in bonum ari
virtutem malum appetentes appetimus alterius bonum
aestruum.

Parabitis 3^{io}. Propium ex amore amicitiae
alteri optare bonum, idem est, quia illi bonum est,
et nullo modo, quia mihi est bonum est, ergo est pari

psm alteri optare malum, id est. Ita quia illi malum est.
R. Nego esse. Si imparitas est quod optando alteri
bonum habeam notivum illud amandi, ad in malo solo
et puro non odio notivum amandi.

Quies. Ergo odium simplex non differt ab
odio inimitia, falsa esse ergo et artus.

R. Nego legem magis. et affero divisionem.
odium simplex seu abominatio est una delectatio
nati sui, et nascitur ex amore cupiditatis.

Odium v. inimitia est odium alienius personae ex
disprectatione illius, et amor eius nati redud dantis
in rem malum bonum, et oppositur amori amicitiae,
qua alteri propter ipsam optatur bonum.

Obijeris Sto. Si nati appetunt an-
nihilationem, ergo appetunt malum quae malum.

R. Non esse equum. Annihilatio sub nulla ratione est
bona, ergo si appetitur, appetitur sub ratione nati.

R. fratrem artus. nego esse. Quod enim an-

nihilas sub nulla rase bona est i pl h' p errorem 9.
ictus apponere bona damnatis: et re ipsa sic apparet
in quantum e' uelatio dolorum inter horribilia quos
patiuntur.

¶ Probabitur imo. ¶ Nihilas n' pl apponere
bona damnatis, go nalla solutio.

R. Phil. arbor. Quod e' destructiuum damnati n'
pl illi apponere bonam, ¶ nihilas e' destructiuum
damnati, go n' pl illi apponere bona.

R. Rego maj. eas p' dco apparet damnato bona
an nihilas, quia ipse illis destructio e', sic etiam ipse un
liberat a cruciatibus, quibus torquetur.

¶ Illud. Nullum bonum e' destructiuum
sui s'beti, ¶ nihilas e' destructiuum sui s'beti n' p' damnati,
go n' e' bona.

R. Rego maj. Nullum bonum p' mouens et posi
tiuum e' destructiuum sui s'beti concedo arbor.
nullum bonum mouens et negatiuum rege maj.

concessa nō. ergo sibi ergo. Anichilas à è bonu
pmanente et positive quō ergo. Trans euter et
negative nego ergo.

Itaq̃ anichilas scripta damnatorum nō è bonu
pmanens. h. è, p̃ficiens solam, à lta bonum aliquod
transiens in quantum damnatos. Interuendo liberati
doloribus, quos p̃ferunt iuxta ead̃ quod Christus de
Juda in Euangelio dixit. bonum fuisse hōi illi
si natus non fuisse.

Inrlabis etc. Nemo p̃ amore sui
destructionem.

Ri nego ad patet ex p̃ria. Nunquid enim desperatis
se ipsos oīdual, nisi mali sibi nocent app̃e
cantur. nunquid penitentes nocent post mortem an,
nihilarij p̃liis, quā in flammis eternis q̃jii?

Quid. Solent anōi natus bonum, quia natus
bonum, go quia natus.

Ri ergo actus. p̃ amore natus bonum, ita ut

minoritas boni fit medium nego artus. Ita ut
volentes tunc habeat aliud medium r. g. exercitium
suo libertatis con. artus. et n. sqm.

Quisq; amat minus bonum in pfectio majoris,
habet aliquid medium speciale ppter quod minus bonum
preferat majori.

Impossibile est. Impossibile est appeti,
ppter suam naturam esse angelus, ergo et natura qua malum.
R: Impossibile est. Impossibile est appeti, à cognoscente
impossibilitatem nego artus. ab ignorante con. artus
et n. sqm.

Itaq; sicut malum potest apparere bonum, et ut
tunc appeti, sic in impossibile potest apparere possibile et
sibi optari.

Quis vultis. Philo quidem iudicant malum
qua malum ppter anore, ergo potest fallere ab illis anore,
potest enim quodlibet anore, quod iudicant anore anabile.
R: nego sqm. sicut enim errant iudicando malum

que malum è anabile, ita orant patando se illud amare
vel posse amari, que implicat amor voluntatis sine notitia
amoris. Fine iudicium illorum ad finem è spe,
relativum n. positivum.

Articulus secundus.

De Fine et eius divisione.

Quæres imo. Quid sit finis?

R. Est id cuius gratia fit, & omnimodis aliq,
A ⁱⁿ quo quiescit agens.

Q. Et. Quotuplex finis?

R. Principae triplex; npe finis cui et ort
id est earum bonum volumus. Finis qui est
è bonum quod volumus. Finis qui est
quo, et est possessio boni, seu è visio. Quorum priorum
finium.

Q. Et. Quomodo dividatur finis Q. Et.
R. Dividi in ultimum et n. ultimum. Finis ultimus

ille orb, quo adeptus quiescit agens, seu quem in respectu ad alium
 finem. Prior in ultimis ille orb, quem agens respicit ultimus
 ad aliam finem, et sic in hanc finem e quae medium ad finem.

Finis qui ultimus dicitur iterum in ultimam positionem
 et in ultimam necessitate. Prior ille orb in quo ista
 quiescit agens, ut dicitur ex parte se nole idem ultimus
 respicit. Posterior ille orb, in quo agens quidem quiescit
 in hanc positionem, dicitur se nole idem ultimus respicit ad aliam.

Finis ultimus alius simpliciter ultimus, alius ultimus
 secundum quid. Prior ultimus secundum simpliciter
 e bonum ista perfecte satisfaciendum, ut ideo adeptus voluerit
 agens nil amplius possit appetere seu desiderare.

Finis ultimus secundum quid n e bonum ista perfecte satis-
 faciendum.

Finis alius intentus, alius n intentus. Prior ille
 e, quem agens sibi ex parte proponit. Posterior ille,
 qui licet sit finis agens, in hanc ab eo intenditur hanc
 et mere.

Q. 4to. An de agens deliberata, agit propter aliquam finem?

R. Affirmative. Quidquid fit deliberata, fit propter se, & propter aliud, seu intenditur ab agente & propter se & propter aliud. Unde deinde deliberata agere, & adhibere media ad finem intentionem assequendum proportionata, ergo agit propter aliquam finem.

Q. 5to. An de agens agit propter aliquam finem ultimum deliberata?

R. Affirmative. Saltem propter finem ultimum negativum.

Q. 6to. Ex modo dictis potest de agens deliberata, agere propter aliquam finem, unde si arguatur

Implicitus est agens propter finem a v. g. hunc finem se ultimum referat. Hoc ipso enim iam in eo est finis & medium. Unde non debet processus in infinitum in finibus, ergo agens finit in uno aliquo debite.

Q. 7to. An debet finis creari a reo seu propositus ultimus?

R. *Abbae*. quia *deus*, q̄i illos vocavit et generavit
 gratuita oratione agit deliberate, q̄o agit p̄pter
 aliquam finem, qui finis n̄ alius ē q̄m ipse *deus* cognoscendus,
 amandus et laudandus à creatura, nil enim quod *deus* n̄ est p̄
 ē finis respectu *dei* agentis, quod sic *Abbae*.

Omnis finis movet agentem ad agendum, id si hūc
 extrinsecum *deus* p̄t *deum* movere ad agendum, q̄o nil
 extrinsecum *deus* p̄t de finis respectu *dei*, q̄o si agit p̄pter
 finem agit p̄pter se iuxta illud, Univerſa p̄pter *deum*,
 ipsum operatur ē formatus.

Abbae m̄j: Motuum ad equalem om̄ actus ad equalem
 divini liberi ē sola spontanea divina, in qua reperitur
 sponte aliter om̄ bonitas rep̄bilis in alio ente, q̄o nil extrinsecum
 p̄t movere *deum*.

Q. *Finis*. Utrum finis et bonus idem
 sonent?

R. Bon finis ē factus apparetur bonum, n̄ h̄c ē bonus
 ē finis: patet bonum utile, quod n̄ finis ē, id n̄ dicitur
 ad finem.

Respondeo: non omnis finis est aliquid bonum, sicut apparet, quia finis
nil cognoscimus nisi sit cognoscibile, ita nil amamus, nisi sit amabile,
apparet amabile, nil amabile est, nisi quia bonum est, finis
nil cognoscibile est nisi quia verum est.

Q. Status. Quid sit agere formaliter propter finem?

R. Est ex cogitare et amore finis felicitatis media pro portione
ad hunc finem cognoscendo hanc medietatem ad finem proportionem.

Q. Ino. An bruta agant formaliter propter finem?

R. Non agunt cognitionem per se, sed ea, in qua quod videtur, utrum
bruta habeant principium intrinsecum cognoscitivum de qua alibi.

Q. Ino. An res inanimata ferantur in
finem suam ex appetitu innato illius v. g. an
lapis tendat in centrum terre ex appetitu in-
nato illius?

R. Quid tendat in centrum terre, patet ex experientia, quod
in hac tendentia appellanda sit a cogito de nomine.

Q. Ino. An omnem actionem debet aliquid finis
simpliciter ultimus.

R. Affirmative. Et idem est, ac finis principiorum a quibus
hunc modum ad se orientatur, ipse est gloria dei; quod duplex est
alia obiectiva, alia formalis. Gloria dei obiectiva est clara
dei per laudem nostram, gloria vero obiectiva est obiectum huius
nobilitatis, ipse excellentia dei, hinc hoc mundum tendat quod
deus est obiectum laudis, quoniam deus bibunt creatura rationalis ipsius

13
inhibere, iuxta illud, Psalmista. Celi enarrant gloriam
Dei. Creatura rationalis cognoscendo, amando, et laudando suam
gloriam eius specialiter pronouent.

Q. 2mo. An agens possit se intendere duos
fines ultimos totales?

R. Negative. Quia ille finis de uelting totalis, ad quem
alibi res referatur hancque media ad finem, ipse u. ad nullum
alium: si enim essent duo fines ultimi in res referentur ad unum
et sic neque est totalis et simpliciter ultimus.

Q. Ultimo. Quis sit finis ultimus hominis?

R. Esse suum uel bonum, seu ea illud finis, quod adeptus
conquiescere. Sed omnis appetitus hominis est exploratus in de desiderium
eius. Si enim appetit aliquid adhuc, ergo adhuc aliquid desiderium
augeretur, ergo nondum possidet id, ad quod aspirandum de desiderium
omni modo hominis ordinatur: ergo illud est ultimus finis. Unde
videtur ultimum finem et suum uel bonum hominis idem esse.

Finis itaque ultimus hominis seu beatitudo obliuio seu
felicitas perfecta quatuor debet habere gradus. Tunc est, ut sit
suum hominis bonum seu sit id, ad quod est omnia omnia hanc media
ordinantur. Zeta. Ut sit exclusio omni mali.

Eta. Ut sit exploratus appetitus hominis, ut nil possit ulterius aut
uile cognoscere aut uile amare. Eta. Ut sit perpetua et
inabitio, si enim possit amare amitti, iam non possit sine beatitudine
possideri. Eta. Ut sit pronotabilis.

Propositio ima.
Solutio. Solus Deus est beatitudo obiectiva seu summa
hominum felicitas.

Q. Non beatitudo hominis obiectiva intelligit illud bonum, quod homo
reddere sibi potest, si est solus Deus, ergo solus Deus est beatitudo
obiectiva hominis.

A. Non. in eo negatur: Nihil aliud potest reddere homini sibi
felicitatem, ergo nil aliud est eius beatitudo obiectiva.

Q. Solus Deus. Cetera bona nec se habent sponte, nec possunt se
sollicitudine, nec generari per se, sicut a se ipso generantur: nec
homo sibi potest se, et illa felicitas est. ergo cetera bona non reddunt
homo sibi felicitatem.

Q. 2do arguitur positio. Quod est summa beatitudo creatoris est
actus intellectus et amoris, ergo adeptus creatura illa nil amplius optat
cognoscere aut amare: atque solus Deus est talis, ergo est.
Ad hoc contra est, quia qui sibi quiescit sibi beatitudo est, quia dicitur
indiget et tunc amat, ut nil amplius cupiat ulterius aut illud
amare, tunc sibi quiescit.

Q. Non. ut aliquid tale sit, ut eo adeptus creatura ceperit illud
aut amandi non ex parte alio illud aut amare, sed in eo est
incompleta et de amabile, si a creatura illud est adhuc aliquid aliud aut
indiget aut amabile, quod non gloriatur in ipso cum ipse sebe illud cog
noscere et amare et se non potest quiescere.

~~Phil. m.~~ Alqui in solo Deo gloriatur de incognita et de amabile^{i 4.}
et quidem perfectissimo modo, ergo etc.

Phil. m. A solo Deo habet de omni ad se intelligibile et
amabile ergo in solo Deo gloriatur de intelligibile et de ama-
bile. antea dicitur patet quia de omni est a Deo ut a causa
sui principio unde quicquid habet, habet a Deo iuxta id
apostoli. Quod habes quod non accepisti.

Phil. s. p. u. Nulquam principium potest dare perfectio
Dei effectui quam ipsum non habet et formaliter et virtualiter
aut eminenter quicquid ergo Deo cognoscibilis quicquid
amabilem spiritus creatoris hoc totam gloriatur in se modo
in finibus profectio.

Quis itaque queri seculum est in quo infinitas
perfectio gloriatur in Deo sicut in intelligibiliter, bonitas,
veritas, pulchritudo, sapientia et his alia perfectio
creatorum quam in ipsis seculis seculis Deo coexistit
sanctis, unde in comparatione Dei omni creatura
bonitatem pulchritudinem etc. et ceteras perfectio nihil
vere necesse est. iuxta idem. omni creatura tanquam
nihilum ante se.

Si in colligere è quanta est Beatorum felicitas
inventionem tam admirabile seculum.

Ista felicitas intus, et per totam obitum auctum
inquam auctorum sit laetati fatigium.

Perpetua et iunadipsina tanta bonitatis pulchritudinis
sapientia, potentia celebrantur profectum admirabile
afficiatur: Eadem pulchritudo pro uisa uidebitur
pro noua. Hinc exultat Sicut Augustinus.

O pulchritudo tam antiqua, tam noua!

Quam suavis sit huiusmodi aduersus et ex hoc gigni
potest: quod quo maior è et in hoc laetantur ualde
et suauiter ut eorum breuius durare uidebitur et.

Soluentur Obiectiones.

Obijciunt imo. Beatitudo obiectiua hois
è summum hois bonum, et in solis factus è summum hois
bonum, ergo in solis factus è beatitudo obiectiua hois.

Ri Gregorius. De. Summum hois bonum è illud
quo hois suauiter beatus è, et hois in solo factus suauiter
beatus est, ergo in solis factus è summum eius bonum.

R. Epe identitatem in cogitando et amando seu post
quam magis cogitum et amorem ipse adhuc aliam habere si
datur adhuc aliquid cognoscibile et amabile, una de in potentia
intellectiva et volitiva identitatis est in eorum obiecto.

Interdubio imo. Inter beatum et beatitudinem
nulla est proportio, et nulla est proportio inter hominem et beatum
quod Deus est beatitudo et beatitudo est homini.

R. Nego maj. Obj. Inter ens finitum et in finitum
nulla est proportio, et hoc est ens finitum, et Deus est ens in
finitum, ergo inter Deum et hominem nulla est proportio.

R. Nego maj. Obj. Ex axioma communi
poterum, finiti ad in finitum nulla proportio, ergo etc.

R. Hoc Axioma non est verum nisi in aliquo sensu, et
in hoc finitum et in finitum, non pariter est in finitum, non pariter
ordinabile est, et si vere nihil est. falsum vero est in hoc
finiti ad in finitum nulla proportio, id est nulla secundo
quarantia, quae ratio. Quia vero magis de ens
aliquo modo esse est deo, et quod sit vestigium aliquid
divinitatis. Quia autem potentia intellectiva
est intelligibile, et Deus est intelligibilis. Item de
volite.

ne dicitur ad finem nego amare et sperare.

17.

Quia Deus n' e ordinata appetibilis ut medium,
ut finis ultimus seu ut id à quo solo p'fecte beari
p' h'os.

Quotabitur Ecto. Finis cui magis amat q'm
finis qui, ergo h'os appetens Deum ut finem ultimum
qui, et se ut finem sui, magis se amat q'm Deum:
hoc ad inordinata e.

Di. Ergo amare. Finis cui magis amat q'm finis
qui amore quipresentia q'do amare. amore amicitia
nego amare. Ergo se sperare e q'o se magis amat
amore quipresentia ut. sperare. amore amicitia
nego sperare.

Amor amicitia illa e quo aliter p'pter ip'm bonum
optamus: amor vero quipresentia illa ut quo nobis
ip'i optamus bonum. Prior longe p'fectior est
secundo: Quia h'os beatus se suam via refert
ultimo ad Deum, in quo cognito et amato ultimo
quiescit.

---

h. d. p. q. u. l. u. m.
h. d. p. q. u. l. u. m.
h. d. p. q. u. l. u. m.
h. d. p. q. u. l. u. m.

Propositiō secunda.

Beatitudo formalis n̄ ē sola
visio, nec solus amor, nec solum
gaudium & complexum ex his tribus.

Beatitudinem formalem spectatē gerere in sola
cogitōe intuitiva dei, quam visivam appetant,
volant Thomista ē multis alijs, quia ex illa nascitur
ex radice sequuntur amor, gaudium quies &c.

Alj ē scilicet reponunt eam in solo amore dei
sancti boni, quia et nobilior ē visio, et eā meri,
Gloria beatitudinis.

Alj solum gaudium p̄ beatitudinem formalem asp̄,
ignorat, quia quies ē in summo bono proposito et
amato.

Videtur hoc esse quæstio de noīe, oīs a
falsis, tunc id est abus, visivam spe amorem et
gaudium, acquiri ab alijs pp̄it dei p̄fecte beatus,
Sicut patet Un visibus tunc alijs & visivam
appetant beatitudinem spectant, amorem v. et gaudium

beatitudo
si h
fieri
solum
falsitas
pro
de mo
ille
qui
lib
ad
fieri
am
p
p
beati
v
f
t

beatitudinem integram: alij contra iustitiam volunt
in illa iudicia sine qua homo non est beatus.

Si in conclusionem nostram non ut oia certam, sed ut pro,
habentur proponimus, ita ut integram sit quilibet aliter
sentire nobis non e pugnabitur.

Probationem primam deprimemus ex libro S. Augusti.
De moribus ecclesie c. 31o: ubi sic habet. Beatus
ille qui dicit non potest qui non habet quod amat, neque
qui habet quod amat si noxium sit: neque qui
habet quod non amat nisi optimum sit.
addi potest neque qui amat sine gaudio.

Si in potest una pars propositis per solam iustitiam non
anathema sanctorum bonum ergo per solam iustitiam homo non fit
beatus. ^{imo} antea patet. Quia iustitia non est amor.

Phil. 13. Ex S. Augustino. Quia ita
beatus est qui habet quod non amat, nisi optimum sit
ergo licet quod per iustitiam propideat quoniam, cum hoc
per solam iustitiam non amat quoniam iuxta Augustinum
non debet dici Beatus.

Jes. Non debet dici beatus integritate
con. epist. nego.

Ri. Hanc debentem n. e. in S. Augustino, d. ex cogit.
ab adversario ut beatus Augustini dicitur.

Probatur secundo.

Si sola ratio est beatus epist. nomine quia
nobilitas operatio est quia ex ea hanc in radice
sequitur amor, d. neutra ratio valet. n. imo quia licet
dicitur hanc sit nobilitas pars in hanc n. h. est sola hanc
hanc d. e. e. Non 2da. quia gratia facit
sanctificans finalis ad ius ad ratio est amoris est
et h. n. d. ideo est beatus epist.

Probatur secunda pars
propositionis.

Beatus focalis includit possessionem dei, d.
solus amor n. includit d. supponit possessionem dei
possessionem, quia solus amor n. est beatus focalis.

Bl. m. Amor beatorum erga deum, est amor

fruitivus, d' amor fruitivus supponit possessionem rei
ancto, noq' n' fruimar. re absente. ergo est.

¶ 2^a. Tercia pars propriis.

Gaudium supponit et possessionem et fructivum obedi
ergo p se solus n' e' beatus formalis. actus patet.

¶ 3^a. consequa. Beatus formalis in sua idea in
suis possessionem et amorem suum boni, d' gaudium
n' includit p se solus est.

Probatur ista pars.

Ex secunda & Augustini supra citato et
secunde communi neno a beatus in de, nisi possidet
sumum suum bonum et possidendo amos et amando
delectat. atq' ad hoc requiritur 3plex operatio n' requisio
amor et gaudium, ergo in his tribus posita e'
beatus formalis h'ois.

¶ 4^a et dicitur h'ois p solam iudicium dei in ipse
beatus integraliter et p amorem et gaudium.
¶ 5^a Exim' emo. Ep' quartio de noie. si n'

qui sanan in bonam aude possibiles, h. i. fin. amor
et gaudium, dicitur per beatos, beatitudo consistit in sola
visio, et hoc videtur in pag. nova ferri communi
verum in divinis beatum nisi amant am et bonum
quod possidet eorum fructus.

Et in avari quoniam unum divitiarum canalum possi-
deant, et in hoc inferiori, quia divitiis suis non
fruantur.

R. 2do. Quo iure sola visio ab adversariis
apparet, beatitudo ipsa, eodem appellanda vel gratia
finalis. Gratia finalis non est beatitudo facta per
nec sola visio.

Gratia finalis dicitur ius ad visioem et a gratia
finali omni visio fit ex visio amor et ex amore
gaudium.

Et illud gratia finalis non est possessio boni
boni, sed visio.

R. etiam dicitur adversariorum, non est possessio
finalis con. non est possessio radicalis nego.

Et in radice cum operatione beati-
Ex his colligitur potest sententiam circa beatitudinem
focalem pendere a deficiis eius, quod quod varie a varijs
modis, varijs quoque generis sententias.

Solentur Obiectiones.

Obijciunt imo. Beatitude focalis est possessio dei, et
sola visio est possessio dei, quod sola possessio est beatitudo
focalis.

Respondeo magis. Est possessio dei perfecta et completa
quod magis. imperfecta et incompleta ut magis.

Respondeo magis. Sola visio est possessio dei perfecta et com-
pleta magis. imperfecta et incompleta et quare imo
per possessorem perfecte com. magis. et nego equam.

Obijciunt Beatitude focalis est quod possessio dei, et non gaudium
magis. Sed habet ut excedat et est beate cum inferiorum
langore argorem et sollicitudinem sui am in illud
in solam dei visionem et in rationem fructuum suorum
visio gaudis conditam.

Respondetur imo. Quod illa sequitur ad

beatitude scilicet in quibus beatus scilicet, id
amor et gaudium ista sequitur ad beatitudinem scilicet.
ergo ista in quibus.

De gratia magis. Quod sequitur ad beatitudinem scilicet
perfectam et completam ista in quibus non magis
imperfectam et incompletam ista nego magis. sic dicitur
magis nego ista.

Amor et gaudium sequitur ad visionem ista,
licet, id haec visio non est beatus scilicet perfecta con-
lecta et adaequata: quippe quae quicquam non cum
summa miseria, secundum dei potentiam fieri absolute
fieri potest, ut quod videtur deum sine amore et
gaudio subtrahendo illi ne quisquam ad amorem.
Iste ludi miseriam est quod videtur ab eis sine
amabile, quod haec, amare in se sibi non pariter.
~~an non potest in deum~~

Inhabis etc. Qui possidet suum
bonum suum beatus est, id haec per visionem dei
possidet suum bonum, ergo suum beatus est.

R. Subgo maj. qui possidet sanum bonum possidet
pfecta completa et beatissima quod maj. possidet
ita inchoata negō maj. si distincta negō
effram. solutio iam supra explicata est.

Obijerit **Z**do. Virio dei e in populis
ergo nequidem e pars eplis beatitudinis.

R. Rego actus **Q**do. Actus quo videtur quod
est in finibus, et in populis e actus creatus in
finibus, ergo et.

R. Rego maj. **Q**do. Obiectum illius actus
e in finibus, ergo et actus ipse in finibus e.

R. Rego effram. **Q**do. Actus quo attingit scilicet
quo cognoscit obitum in finibus vel e proportionalium
sali obitum, ergo ibi obitum e in finibus, ibi
quoque actus e in finibus.

R. Rego effram. Proportio n actus et obitum
n quod est in eo, et actus sit in et ordinis et
nō ad obitum, si n nec quod cognoscere obitum
creata, siquē ita parum cogis quod obitum

creatio proportionalis est quia cogitatio creata obiecto
in finito: et hoc proportio consistit in eo quod
obiectum sit intellectibile, actus vero intellectus.

Argumentis imo. Quia actus quo
altingitur Deus per se solum aequivalens in finitibus
alijs cogitibus creatis circa obiecta creata, et crea-
turae, ergo est in finitibus.

Di. Ratio consequens. Quia ad hoc veri firmandum
sufficit ut sit superioris ordinis, iuxta illud,
in finem supremi maius est supremo in finem
in finem.

Di. licet. Angelus sit ens finitum, per se solum
aequivalens, id est nobilius est in finitibus alijs
entibus naturalibus, in finitibus nam angelicis.

Argumentis 2do. O tanto perfectior est
cogitatio, tanto perfectior est obiectum, et Deus est obiectum
in finitibus perfectum, ergo cogitatio sui intellectiva est in finitibus
perfecta.

Ri. Nego maj. Sequitur a qualitate cogitans
in abstractivam sui in inferite profectam, quod
falsissimum e.

Rog. maj. Perfectio cogitans crescit proportionaliter
ad profectam obedi, ergo si obedi e inferite per,
fatum, cogit quoq e inferite profata.

Ri. Ergo artus. profectio cogitans crescit proportionaliter
ad profectam obedi proportione aequalitatis nego artus.
alia proportione quod artus. et nego effen.

Saltem? profectio cogitans crescit proportionaliter
ad profectam obedi, proportione aequalitatis, h. e. ut sit
tanto ordinabiliter, quanta e obedi eius: crescit h
aliqua proportione v. g. ordinis, ita ut fuerit obedi
e ordinis superioris, ita et cogit inferitiam eius:
Hoc minus ordinis excedat supra aet alios cogitans
inferioris ordinis.

Obijerit etio. Sicut n pt videri in,

videtur, qui comprehendat, id est Deus non potest comprehendere
creatura, ergo nec videtur in se videtur.

Ri Prologo maj. Ob. Deus est ens simplicissimum
ergo non potest videtur in se videtur, qui comprehendat.

Ri Prologo maj. Ob. Ens simplicissimum non
potest videtur, qui comprehendat, totum, ergo qui
comprehendat.

Ri Prologo maj. Ob. Obiectum videtur totum
est obiectum comprehendit, id est ex seipsis obiectum simplicissimum
essentiam non potest videtur qui comprehendat totum, ergo
qui comprehendat.

Ri Prologo maj. Ob. Comprehendi est illi videtur
ut nil lateat videtur, id est quod videtur totum,
nil eius latet videtur, ergo quod videtur totum
comprehendit.

Ri Prologo maj. Ob. Non potest igitur dici
quod sit, obiectum comprehendere.
Ri Prologo maj. Ob. et deo, ut obiectum cognoscere cogit.

qua p se sola equivalet visus ois cogitibus qbus
eand obtem cognosci pt. talem solus deus hbt, quia solus
hbt in se intan.

¶ Secundus. quando nil latet videtur, videtur
id de quod videre pt, & hoc e comprehendere.

¶ Terminus qz. Videtur id de, quod videre pt.
et videtur illud ei modo quo videtur pt ^{con} negatio noz.
et n videtur se negatio noz. sic dicitur negatio noz. n. negatio.

¶ Quid comprehendere n e videre quid videtur pt, d
e illud videtur ei modo quo videtur pt. h. e visione
equivalente oi visioni possibili. sic se videtur solus
deus.

¶ In oblige dicitur in visione beatificam
n portare in eo quod unus beatus videat aliqd
quod n videtur alter in deo, d quod unus perfectior
dicitur n videtur, id e p a quod alter minus effete
minusq dicitur videtur.

¶ Obiectus qz. Deus n pt possideri ab

Thomae in 2ae
qzra thes. de
beatitud. obtem

hinc de beato beatitudine dicitur posse possidere,
R: Ergo neg. Non potest possidere possessione iuribus
et morali con. neg. in actuali nego con. sic
dicitur neg. nego con.

Possessio iuribus consistit in iure et dominio,
nem possessione alienandi, donandi et. pro libito
habeat ius non habet beatus in quam, ut patet.

Possessio actualis est clara visus obedi habet, sicut
beati.

Quid. Videtur curam non est idealis possidere
ergo ne videtur quam est iura possidere.

R: Ergo con. Non est possidere ut possidet curam
quod con. non est possidere actualiter ita ut sui iuris
reiponit propriam, et summo bono omnes fructus qui per
sepe et nego con. con.

Enimvero scilicet abique quod videtur in beatitudine summo
in idem amore quod scilicet summo gaudis afficitur.

Pro positione hanc de beatitudine formali non est
S. Augustini doctrina probaverimus, sicut

sanctam, pontificiam ^{gna} baciam et sacerdotiam regentes
in unum hominem posse a Deo creari sine ordine ad
felicitatem supernam et spem sine iustitia super-
naturali, quae non est ad illas beatitudines.

Et in suppositis queritur. Quae fuerit
homo in statu naturae purae beatus obiectum per se factus.

Propositio imā.

B. Beatitude obiectiva hominis
in statu naturae purae fuerit
Deus.

Probatum eisdem rationibus quibus supra
probatum est. Quod homo in statu naturae purae
factus.

Propositio Zeta.

Beatitude factiva illius factus
consistens in cognitione abstractiva
Dei per se ipsam in amore
et gaudio.

Obz. etiam eodem rationibus qbus supra.

Voluntur obviaciones.

Obviaciones imo. Status nra pura e impossiblis,
ergo hoo n potuit in illo statu creari.

Ri. H ego arto. Quamatum a sumis pontificibus

Obz. Que status e impossiblis in quo hoo finem suam
ultimum assequi non potest, e in statu nra pura hoo
n potest finem suam ultimum assequi, ergo impleret.

Ri. H ego nj. In illo statu nraam habet gratiam sup,
nralem e hoo sine graa supnaali n pot finem suam assequi.
ergo impleret.

Ri. H ego nj. Non pot finem suam assequi modo supnaali
con. nj. ^{naali} nego nj. sic delinquo efferte nego effam.

Q tag in illo statu n assequeret, seu modo supnaali,
h. e p rationem, e in assequeret modo naali h. e per
rationem abstractivam simpliciter.

Conclabris imo. Atqui finis ^{naali} hoo
e Deus videndus, ergo nulla solutio.

Ri Obz. 1^a s^oluta. q^oe finis est h^oi conatilis cuius
h^ob est capax, et h^ob est capax f^oi uident^{is} ergo
f^ois h^ob est f^ois uident^{is}.

Ri Obz. 2^a s^oluta. Cuius h^ob est capax naturaliter
con. mag. supernaturaliter ergo mag. sic obz. 1^a s^oluta
mag. ergo q^oe.

Intra bit et do. q^oe n^o pot^{est} agere
nisi ordinatissime, et si crearet h^om sine ordine
ad uisionem f^oi n^o ageret ordinatissime, ergo n^o pot^{est} creare
h^om sine ordine ad uisionem f^oi.

Ri Obz. 3^a s^oluta. q^oe n^o agit ordinatissime qui opas
suam n^o ordinat ad eum finem cuius est capax, et q^oe
sic ageret. ergo obz.

Ri Obz. 4^a s^oluta. ut supra. Cuius est capax naturaliter
con. mag. cuius est capax tam ut supernaturaliter
ergo mag. sic obz. 1^a s^oluta mag. ergo q^oe.

ff homo q^om capax est f^oi uident^{is}, et n^o a p^op^orijs
uirtutibus h^o n^o habet ex dono supernaturali gr^oa et laudis
gloria, unde sententiam f^oi bene finem est, quod h^ob ordinat

ad usum sui sibi oio indubitan et realiter.

Quidam dicitur. Creatura caret maxima
perfectioe nre ordinata ad usum sui, ergo est opus
imperfectum.

Respondeo. caret maxima perfectioe indubitan
con. artus. debita et reali nego artus. et effam.

Sic hoc n de imperfectus ex eo quod caret perfectioe
sibi ppria nra angelica, hoc a n e debita.

Obijces. Et dicitur de iis status e imperfectis, in
quo homo non potest assequi finem suum ultimum, et in
statu nra pura homo n potest assequi finem suum ultimum
ergo est.

Respondeo. Nego utramq; minoris.

Quidam dicitur. In iis n potest esse qda partialiter
creatur beatorum quod bonis et malis commune e d cogis
abstractiva bonis et malis communis e, ergo est.

Respondeo. Nego. Cogis abstractiva quereba cum amore
gaudio, et exclusioe ois mali communis e nego mi.
secus videretur mi. sic dicitur effam nego effam.

Probalur 2da Pars.

Non potest dari amor sui super omnia, seu auxilium
sui supernaturali, & in statu puro nullo est auxilium
supernaturale, ergo non amor sui super omnia.

R. frat. mag. Non potest dari amor sui super omnia
seu auxilium supernaturali in perfecti statu nullo puro et
integra nego mag. cap. mag. Q. frat. mag.

Uel hoc in statu nullo puro non habet auxilium
supernaturale, habet tamen naturalia quodam extra ordinaria,
quodam difficultatis occurrentes vincere potest.

Opus. 3. Hoc naturaliter appetit videre
seum, ergo visio sui non generalis est.

R. frat. mag. appetit videre seum visio
in propria seu comune est, naturalis est, non est
visio naturalis nego arbitr. seu comune est, naturalis est, non est

Cum visio sui sit se supernaturalis, non potest dari
naturali, nec esset appetit, nil a se non nisi per gratiam.